

EPISCOPIA ROMANO-CATOLICĂ DE IAȘI

**„PENTRU O BISERICĂ SINODALĂ:
COMUNIUNE, PARTICIPARE ȘI MISIUNE”**

**Ascultare și discernământ în Bisericile locale
(octombrie 2021 – august 2022)**

GHID PENTRU GRUPUL SINODAL PAROHIAL

1

GHID PENTRU GRUPUL SINODAL PAROHIAL

1. Scopul parcursului sinodal „Pentru o Biserică sinodală: comuniune, participare și misiune”

Obiectivul actualului proces sinodal este de a oferi o oportunitate pentru întregul popor al lui Dumnezeu de a discerne împreună calea prin care să devină o Biserică mai sinodală și, astfel, să răspundă chemării lui Dumnezeu. Misiunea Bisericii cere ca întregul popor al lui Dumnezeu să meargă împreună, fiecare membru având un rol important, în unire unii cu ceilalți. Biserica este chemată să înainteze în comuniune și să își îndeplinească misiunea comună prin participarea fiecăruia dintre membrii ei. Astfel, sinodalitatea reprezintă calea prin care Biserica poate fi reînnoită prin acțiunea Duhului Sfânt, ascultând împreună ceea ce Dumnezeu are de spus poporului său.

Procesul sinodal este călăuzit de două întrebări fundamentale:

- **Cum se realizează astăzi acest „a merge împreună” la diferite niveluri (de la nivelul local la cel universal), permițând Bisericii să proclame Evanghelia?**
- **Ce pași ne îndeamnă Duhul să facem pentru a crește ca Biserică sinodală?**

Documentele oficiale care orientează parcursul sinodal sunt: *Documentul pregător* și *Vademecum*. Aceste documente redactate de către Secretariatul General al Sinodului Episcopilor indică zece teme sinodale (Anexa 1) care au menirea de a ajuta în procesul de consultare:

1. **Tovarăși de drum;**
2. **Ascultarea;**
3. **Luarea cuvântului;**
4. **Celebrarea;**
5. **Coresponsabili în misiune;**
6. **Dialogul în Biserică și în societate;**
7. **Raportul cu celelalte confesiuni creștine;**

8. **Autoritate și participare;**
9. **Discernământ și decizie;**
10. **Formarea pentru sinodalitate.**

2. Grupul sinodal parohial

Prima fază a procesului sinodal este o fază de ascultare în Bisericile locale. Scopul acesteia este de a promova un amplu proces de consultare pentru a aduna bogăția de experiențe a păstorilor, a persoanelor consacrate și a credincioșii laici din Biserica locală. Sunt încurajate să participe la procesul sinodal comunitățile parohiale, comunitățile religioase, mișcările laice, asociațiile de credincioși, asociațiile cu profil caritativ și social, mediul școlar și universitar și alte grupuri ecleziale.

În *Discursul adresat credincioșilor din Dieceza de Roma* (18 septembrie 2021), Papa Francisc spunea: „Tema sinodalității nu este capitolul dintr-un tratat de ecleziologie, și cu atât mai puțin o modă, un slogan sau noul termen de folosit sau de instrumentalizat în întâlnirile noastre. Nu! Sinodalitatea exprimă natura Bisericii, forma sa, stilul său, misiunea sa. Deci vorbim despre Biserică sinodală, însă evitând să considerăm că este un titlu printre altele, un mod de a o gândi care să prevadă alternative. Nu spun asta pe baza unei opinii teologice, nici ca o gândire personală, ci urmând ceea ce putem considera primul și cel mai important «manual» de ecleziologie, care este cartea Faptele apostolilor. Cuvântul «sinod» conține tot ceea ce ne folosește pentru a înțelege: «a merge împreună».”

În acest sens, fiecare comunitate parohială este invitată să se îngrijească de constituirea unui grup sinodal parohial care să anime parcursul sinodal în propria comunitate. Într-un mod special, grupul sinodal parohial are misiunea de a reflecta asupra celor zece nuclee tematice.

Câteva sugestii referitoare la grupul sinodal parohial:

- Să fie compus din persoane care să reprezinte stările de viață (laici, preoți, persoane consacrate), categoriile de vârstă (adolescenți, tineri, adulți, chiar și copii), categorii cu diferite misiuni (membri ai consiliului pastoral parohial, cateheți, profesori de religie, membri ai asociațiilor bisericești) etc.;
- Pentru a facilita dialogul, numărul membrilor să nu depășească 10-12 persoane (în parohiile mai mari pot fi constituite mai multe grupuri);
- Coordonatorul poate fi un preot, o persoană consacrată sau un laic.

3. Structura unei întâlniri sinodale parohiale

Întâlnirea sinodală se poate desfășura după următoarea structură:

1. *Rugăciunea de deschidere* (Anexa 2);
2. *Lectura întrebărilor* din nucleul tematic (Anexa 1);
3. *Primul moment de împărtășire* (Anexa 3): fiecare persoană exprimă, în maxim trei minute, propria reflecție referitoare la temă și la întrebări. La încheierea intervențiilor, coordonatorul propune două minute de tăcere;
4. *Al doilea moment de împărtășire* (Anexa 3): fiecare persoană evidențiază, în maxim trei minute, ceea ce a impresionat-o din intervențiile precedente. Urmează două minute de tăcere.
5. *Al treilea moment de împărtășire* (Anexa 3): participanți sunt invitați să exprime ceea ce cred că Duhul Sfânt sugerează în privința temei în discuție și pașii care ar fi bine să fie făcuți în comunitate pentru a crește în sinodalitate pornind de la tema pusă în discuție.
6. *Rugăciunea de încheiere* (Anexa 4).

4. Calendarul întâlnirilor sinodale parohiale

Propunem următorul calendar pentru reflecția asupra temelor sinodale în cadrul procesului sinodal parohial:

Timpul Adventului 2021:

1. Tovarăși de drum

Ianuarie – februarie 2022:

2. Ascultarea
3. Luarea cuvântului
4. Celebrarea

Timpul Postului Mare 2022:

5. Coresponsabili în misiune
6. Dialogul în Biserică și în societate
7. Raportul cu celelalte confesiuni creștine

Timpul pascal 2022:

8. Autoritate și participare
9. Discernământ și decizie
10. Formarea pentru sinodalitate

Anexa 1 Temele sinodale

Întrebările care însoțesc fiecare dintre următoarele zece teme pot fi folosite ca punct de plecare sau ca orientare. Conversația și dialogul nu se vor limita la întrebările indicate.

1. TOVARĂȘI DE DRUM

În Biserică și în societate suntem cot la cot pe același drum.

În comunitatea noastră, cine sunt cei care „merg împreună”? Cine sunt cei care par mai „departe” de Biserică? Cum suntem chemați să creștem ca tovarăși de drum? Ce grupuri sau persoane sunt lăsate la margine?

2. ASCULTAREA

Ascultarea este primul pas, dar necesită o minte și o inimă deschise, fără prejudecăți.

Cum ne vorbește Dumnezeu prin voci pe care uneori le ignorăm? Cum sunt ascultați laicii, în special femeile și tinerii? Ce ne facilitează sau ne blochează ascultarea? Cât de bine îi ascultăm pe cei de la periferie? Cum este integrată contribuția persoanelor consacrate? Care sunt dificultățile în capacitatea noastră de a asculta, în special pe cei care au opinii diferite de ale noastre? Ce spațiu există pentru vocea persoanelor care se confruntă cu sărăcia, marginalizarea sau excluderea socială?

3. LUAREA CUVÂNTULUI

Toți sunt invitați să vorbească cu mult curaj, în libertate, adevăr și caritate.

Ce ne permite și ce ne împiedică să vorbim cu mult curaj, sincer și responsabil, în comunitatea noastră și în societate? Când și cum reușim să spunem ce este important pentru noi? Cine vorbește în numele comunității noastre, formal și informal?

4. CELEBRAREA

„A merge împreună” este posibil numai dacă se bazează pe ascultarea comună a Cuvântului și pe celebrarea Euharistiei.

Rugăciunea și sărbătorile liturgice cum in-

spiră și cum ghidează viața și misiunea noastră în comunitate? Rugăciunea și celebrarea Sfintei Liturghii cum inspiră cele mai importante decizii ale comunității? Cum promovăm participarea activă a tuturor credincioșilor la Sfânta Liturghie? Ce spațiu se acordă participării la slujirea de lector?

5. CORESPONSABILI ÎN MISIUNE

Sinodalitatea este în slujba misiunii Bisericii, la care toți membrii sunt chemați să participe.

Din moment ce suntem cu toții discipoli misionari, cum este chemată fiecare persoană botezată să participe la misiunea Bisericii? Ce îi împiedică pe cei botezați să își asume misiunea în mod activ? Ce domenii de misiune neglijăm? Cum își sprijină comunitatea membrii care servesc societatea în diverse moduri (implicare socială și politică, cercetare științifică, educație, promovarea justiției sociale, protejarea drepturilor omului, grija pentru mediu etc.)? Cum îi ajută Biserica pe acești membri să-și trăiască slujirea față de societate într-un mod misionar?

6. DIALOGUL ÎN BISERICĂ ȘI SOCIETATE

Dialogul necesită perseverență și răbdare, dar permite și înțelegere reciprocă.

Care sunt locurile și mijloacele de dialog în cadrul comunității noastre? Cum promovăm colaborarea cu parohiile învecinate, comunitățile religioase, asociațiile și mișcările laice etc.? Cum sunt abordate divergențele de viziune sau conflictele și dificultățile? Căror probleme particulare din Biserică și societate trebuie să le acordăm mai multă atenție?

7. RAPORTUL CU CELELALTE CONFESIUNI CREȘTINE

Dialogul dintre creștinii de diferite confesiuni, uniți printr-un singur botez, are un loc aparte în drumul sinodal.

Ce relații are comunitatea noastră bisericească cu membrii altor tradiții și confesiuni creștine? Ce împărtășim și cum mergem împreună? Care sunt dificultățile? Cum putem face următorul pas în a merge mai departe unii cu ceilalți?

8. AUTORITATE ȘI PARTICIPARE

O Biserică sinodală este o Biserică participativă și coresponsabilă.

Cum identifică comunitatea noastră țelurile care trebuie urmărite, calea de a le atinge și pașii care trebuie făcuți? Cum se exercită autoritatea sau conducerea în cadrul comunității noastre? Cum sunt puse în practică munca în echipă și coresponsabilitatea? Cum se desfășoară evaluările și de către cine? Cum sunt promovate slujirile laicale și responsabilitatea laicilor? Cum funcționează Consiliul pastoral parohial? Cum putem promova o abordare mai sinodală în participarea și conducerea noastră?

9. DISCERNĂMÂNT ȘI DECIZIE

Într-un stil sinodal, luăm decizii prin discernerea a ceea ce spune Duhul Sfânt prin întreaga noastră comunitate.

Ce metode și procese folosim în luarea deciziilor? Cum pot fi îmbunătățite? Cum promovăm participarea la luarea deciziilor în cadrul structurilor ierarhice? Metodele noastre de luare a deciziilor ne ajută să ascultăm întregul popor al lui Dumnezeu? Care este relația dintre consultare și luarea deciziilor și cum le punem în practică? Ce instrumente și proceduri folosim pentru a promova transparența și responsabilitatea? Cum putem crește în discernământul spiritual comunitar?

10. FORMAREA PENTRU SINODALITATE

Sinodalitatea implică receptivitatea la schimbare, formare și învățare continuă.

Cum îi formează comunitatea noastră bisericească pe oameni pentru a fi mai capabili să „meargă împreună”, să se asculte unii pe alții, să participe la misiune și să se angajeze în dialog? Ce formare se oferă pentru a încuraja discernământul și exercitarea autorității într-un mod sinodal?

Anexa 2 Rugăciunea de deschidere

Invocarea Duhului Sfânt

Vino, Duhule Sfânt!
Tu care trezești limbi noi și pui pe buze
cuvinte de viață,
ferește-ne să devenim o Biserică de muzeu,
frumoasă dar mută,
cu mult trecut și puțin viitor.
Vino între noi,
pentru ca în experiența sinodală
să nu ne lăsăm înfrânți de înșelare,
să nu diluăm profeția,
să nu ajungem să reducem totul
la discuții sterile.
Vino, Duhule Sfânt al iubirii,
deschide inimile noastre la ascultare.
Vino, Duh al sfințeniei,
reînnoiește sfântul popor credincios
al lui Dumnezeu.
Vino, Duh creator,
fă nouă fața pământului.
Amin.
(Papa Francisc)

Proclamarea Cuvântului lui Dumnezeu (un text biblic la alegere)

Invocație

Revarsă, Doamne,
asupra noastră Duhul tău,
pentru ca acest proces sinodal
să ne întărească tot mai mult
în comuniunea Bisericii,
să încurajeze implicarea noastră
și să ne dăruiască forța
de a ne împlini misiunea.
Prin Cristos, Domnul nostru.
Amin.

Anexa 3 Momentele de împărtășire

În *Vademecum*, ghidul oficial pentru ascultare și discernământ în Bisericile locale, se evidențiază importanța momentelor de împărtășire. Astfel, participanții la procesul sinodal parohial sunt invitați să țină cont de următoarele aspecte în cele trei momente de împărtășire:

1. *Ne amintim de experiențele noastre:*

Ce experiențe ale comunității îmi revin în minte cu această întrebare?

2. *Recitim aceste experiențe în profunzime:*

Ce bucurii au adus? Ce dificultăți și obstacole am întâmpinat? Ce răni au dezvăluit? Ce intuiții au provocat?

3. *Adunăm roadele pentru a împărtăși:*

Unde răsună glasul Duhului Sfânt în aceste experiențe? Ce ne cere El? Care sunt punctele care trebuie confirmate, perspectivele de schimbare, pașii de făcut? Unde înregistrăm un consens? Ce căi se deschid pentru Biserica noastră locală?

Pentru instaurarea unui climat de dialog și de ascultare reciprocă, este important să se țină cont de următoarele lucruri:

- Coordonatorul oferă tuturor participanților posibilitatea de a interveni și nu exprimă comentarii în privința celor împărtășite, astfel încât persoanele să se simtă libere de a spune ceea ce gândesc și simt;
- Coordonatorul va interveni în mod delicat în eventualitatea că un participant tinde să acapareze mai mult timp și va încuraja să se exprime pe cei care vorbesc mai puțin;
- Se vor evita cu strictețe dezbaterile, polemicele, contradicțiile. Este important ca toți să asculte și să fie ascultați;
- Se vor încuraja momentele de tăcere, care au menirea de a ajuta la interiorizare, la reflecție și la ascultarea inspirațiilor Duhului Sfânt;
- Concluziile, pașii de urmat, sugestiile pentru comunitate vor fi formulate în urma unui exercițiu de discernământ.

În urma fiecărei întâlniri, coordonatorul este rugat să trimită o foarte scurtă sinteză a discuțiilor la adresa de email: sinodiasi@gmail.com. Pe baza acestor sinteze se va constitui sinteza diecezană ce va fi trimisă Conferinței Episcopilor din România.

Anexa 4 Rugăciunea de încheiere

Întâlnirea sinodală parohială poate fi încheiată cu rostirea Rugăciunii pentru Sinod:

**Stăm înaintea Ta, Duhule Sfinte,
acum când ne adunăm în numele Tău.**

**Avându-te pe Tine drept singură călăuză,
Tu să-ți faci lăcaș în inimile noastre;
învață-ne calea pe care să mergem
și cum s-o urmăm.**

**Suntem slabi și păcătoși;
nu îngădui să cultivăm dezordinea.
Nu lăsa ignoranța să ne conducă
pe o cale greșită
și nici părtinirea să ne influențeze faptele.**

**În Tine să ne găsim unitatea
ca să putem înainta împreună
spre viața veșnică,
fără să ne abatem de la calea adevărului
și de la ceea ce este drept.**

**Toate acestea le cerem de la Tine,
Tu care lucrezi în orice timp și în orice loc,
în unire cu Tatăl și cu Fiul,
în vecii vecilor.
Amin.**